

Notat 2003–28

Norsk slaktekyllingproduksjon

Johanne Kjuus

Tittel	Norsk slaktekyllingproduksjon
Forfatter	Johanne Kjuus
Prosjekt	Analyse av norsk fjørfebransje 2003
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2003
Antall sider	24
ISBN	82-7077-544-4
ISSN	0805-9691
Emneord	slaktekylling, klekkerier, produsenter, slakterier, kostnader, prisutvikling

---

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjett-nemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruksdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Innhold

1	INNLEDNING.....	1
2	KLEKKERIER OG SLAKTEKYLLINGPRODUSENTER.....	3
2.1	Klekkerier.....	3
2.2	Slaktekyllingprodusenter.....	5
2.3	Om Prior.....	7
3	SLAKTERIER/OPPSTYKKING (CHARK)	9
3.1	Slakting og slakterier.....	9
3.2	Kostnader	10
3.3	Prisutvikling på kylling	10
4	«ØVRIG INFORMASJON».....	15
4.1	Om storfe, svin, sau og slaktekylling	15
4.1.1	Husdyrbestanden og antall foretak.....	15
4.1.2	Produksjon og forbruk	16
4.2	Diverse	19
4.2.1	Import og eksport.....	19
4.2.2	Selvforsyningsgrad	20
4.2.3	Moms	20
4.2.4	Økologisk produksjon.....	20

Forord

Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) har på oppdrag fra det svenske konsulentfirmaet GRUFMAN REJE Management laget en oversikt over den norske slaktekyllingbransjen.

Formålet med prosjektet har vært å gi en meget kortfattet oversikt over norsk kyllingproduksjon, og vi har i notatet gitt oppgaver for antall klekkerier, slaktekyllingproducenter, slakterier, kostnader tilknyttet norsk kyllingproduksjon og prisutviklingen på kylling (både på engros- og forbrukernivå).

Notatet er skrevet av Johanne Kjuus. Nils Kristian Nersten har lest og kommet med konstruktive innspill, mens Anne Bente Ellevold har ferdigstilt notatet for trykking.

Oslo, desember 2003
Leif Forsell

1 Innledning

Det er i Norge ca. 500 produsenter som driver med slaktekyllingsproduksjon og det produseres ca. 36 millioner kyllinger årlig, noe som tilsvarer ca. 34 millioner kg kjøtt. Produksjonen av slaktekylling er i hovedsak lokalisert til Østfold, Akershus, Hedmark, Oppland, Rogaland og Trøndelag. Oppdretten av kyllingen foregår i spesialbygde, åpne hus med tilpasset ventilasjon og belysning.

Norske bønder produserer kylling for det norske dagligvare-, industri og restaurantmarkedet. Så godt som all produksjon er til innenlands forbruk og lite eller ingenting eksporteres. Det importeres også lite slaktekylling inn til Norge, og i 2002 ble det importert bare 157 tonn kylling.

Forbruket av kylling har de senere årene økt betraktelig, og årlig forbruk av hvitt kjøtt (kylling og kalkun) i Norge er nå på ca. 11 kilo per person. Dette er lavt i forhold til europeiske land vi ofte sammenligner oss med. Størsteparten av forbruket er kylling, og økningen skyldes først og fremst økt utvalg i dagligvareforretningene av fersk kylling, både hel og i stykningsdeler. Fokusering på helse og sunn mat har også bidratt til at folk i stadig større grad velger hvitt kjøtt fremfor rødt kjøtt.

Den ledende produsenten på kyllingmarkedet i Norge er det bondeidee Prior, som årlig står for ca. 87 prosent av all kyllingsproduksjon i Norge. I tillegg finnes det flere små uavhengige produsenter.

Norsk slaktekyllingproduksjon tilfredsstiller gjeldene lover å forskrifter for hold av dyr. Næringen stiller i tillegg krav gjennom Kvalitetssystem for landbruket (KSL). KSL stiller strenge krav til dokumentasjon av kvalitet og dyrevelferd i alle ledd av produksjonen.

2 Klekkerier og slaktekyllingprodusenter

2.1 Klekkerier

I Norge finnes det ingen form for fjørfeavl, og alt avlsmaterialet importeres fra internasjonale selskaper. Avlsmaterialet importeres i form av befruktete egg og daggamle kyllinger.

Hønserasene som benyttes i norsk slaktekyllingproduksjon er såkalte hybrider. Den vanligste hybriden er Ross 208, mens Cobb 500 er noe mindre utbredt. Norsk fjørfeavl ble nedlagt for mange år siden, og norske produsenter har dermed begrenset mulighet til å påvirke arvelige egenskaper i dyrematerialet.

Norske klekkerier driver oppal på besteforeldreflokken. I Norge finnes det tre klekkerier:

- Samvirkekylling AS
- Hugaas Rugeri AS
- Hå Rugeri AS

Tabell 2.1 nedenfor gir en oversikt over antall klekte slaktekyllinger i perioden 1998–2002, mens tabell 2.2 gir en oversikt over fordelingen av produksjonen fordelt på klekkeri. Antall klekte kyllinger økte med ca. 6 prosent fra 2001 til 2002.

Tabell 2.1 Antall klekte slaktekyllinger (i 1000 stk)

	1998	1999	2000	2001	2002
Klekte slaktekyllinger	27 719	32 859	38 135	37 623	39 904

Kilde: Fjørfe (2003a)

Tabell 2.2 Klekking av slaktekylling (i 1000 stk)

Rugeri	2002	2001	Endring
Samvirkekylling AS	23 000	21 600	+1 400
Hugaas Rugeri AS	9 000	8 800	+200
Hå Rugeri AS	7 900	7 200	+700
Sum	39 900	37 600	+2 300

Kilde: Fjørfe (2003a)

Samvirkekylling AS

Samvirkekylling eies av Prior Norge BA, og er den absolutte største produsenten av slaktekyllinger i Norge. Samvirkekylling produserte 23,0 mill kyllinger i 2002 og står med det for tilnærmet 58 prosent av all produksjon av daggamle kyllinger. Virksomheten er et datterselskap av Priorkonsernet og er 100 prosent eid av Prior Norge BA. Samvirkekylling importerer besteforeldre dyr og driver oppal på besteforeldreflokken. Samvirkekylling selger daggamle kyllinger til produsenter i hele Norge, og betjener også samarbeidspartneren Hå rugeri med foreldre dyr. Samvirkekylling AS hadde i 2002 28 årsverk.

Tabell 2.3 og tabell 2.4 nedenfor viser en oversikt over resultatregnskap og balansen til Samvirkekylling AS i 2001 og 2002.

Tabell 2.3 Resultatregnskap (i 1000 kr)

	2002	2001
Driftsinntekter	137 984	131 202
Driftskostnader	127 437	122 551
Driftsresultat	10 547	8 651
Netto finansresultat	-2 333	3 116
Ordinært resultat før skattekostnad	8 214	5 534
Skattekostnad på ordinært resultat	2 412	1 554
Årsresultat	5 802	3 980

Kilde: Prior (2003)

Tabell 2.4 Balanse (i 1000 kr)

	2002	2001
Anleggsmidler	27 395	22 066
Omløpsmidler	38 541	46 364
Sum eiendeler	65 936	68 430
Egenkapital	10 831	11 111
Langsiktig gjeld	8 173	20 357
Kortsiktig gjeld	46 932	36 962
Sum egenkapital og gjeld	65 936	68 430

Kilde: Prior (2003)

Priser på daggamle kyllinger

Daggamle kyllinger fra Hugaas Rugeri har en veiledende pris på kr 4,25 for Ross over 37 gram og Cobb over 40 gram. For kyllinger under disse vektgrensene gis det et prisavslag på 35 øre, til 3,90 per stk. For kunder som har avtaler med rugeriet, tilbyr Hugaas Rugeri priser avhengig av kundeforhold og omfanget av årsleveransen. Hugaas rugeri ønsker ikke å publisere disse prisene.

Daggamle kyllinger fra Samvirkekylling og Hå Rugeri på 36 gram og over koster 30 øre mer enn kyllinger under 36 gram. Det gis rabatt på 10 øre per kylling for leveringsavtale og ytterligere 15 øre i rabatt dersom kjøper er helkunde hos Prior. Tabellen nedenfor gir en oversikt over prisene på daggamle kyllinger fra Samvirkekylling og Hå rugeri per 1. juli 2002.

Tabell 2.5 Priser på daggamle slaktekyllinger

	Større enn 36 gram	Mindre enn 36 gram
Uten leveringsavtale	Kr 4,55	Kr 4,25
Med leveringsavtale	Kr 4,45	Kr 4,15
Totalkunderabatt	Kr 4,30	Kr 4,00
Kostnadsbetinget kvantumsrabatt (80 000 – 40 000 kyllinger)	Kr 4,30–4,00	Kr 4,00–3,70

Kilde: Fjørfe (2002b)

2.2 Slaktekyllingprodusenter

Produsenter

I Norge er slaktekylling som oftest tilleggsproduksjon på gårdsbruk som ellers produserer korn, og det var 534 produsenter som leverte kylling til slakt i 2002.

I Norge finnes det en konsesjonsgrense for hvor mange kyllinger man kan ha, uten å søke tillatelse om det. Konsesjonsgrensen for kyllingproduksjon er fastsatt i *forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjon* (Landbruksdepartementet 2003). Konsesjonsgrensen var før på 80 000 slaktekyllinger, men fra og med 11. april 2003 kan man ha inntil 120 000 omsatte og slaktede kyllinger per år uten Landbruksdepartementets tillatelse. Intensjonen med konsesjonsgrensen er å hindre industrialisering av kyllingproduksjonen i Norge. Et gjennomsnittsgårdsbruk produserer ca. 80 000 kylling per år, fordelt på 6 eller 7 omganger. Det vil si at det er 11–13 000 dyr i huset samtidig.

Tabell 2.6 gir en oversikt over antall bruk med slaktekyllinger gruppert etter antall slaktekyllinger per bruk i 2002.

Tabell 2.6 Bruk med slaktekyllinger gruppert etter antall slaktekylling per bruk i 2002

Fylke	Totalt		Antall slaktekyllinger per bruk (i %)				
	Antall	Prosent	1 000– 9 999	10 000– 49 999	50 000– 80 000	80 001– 200 000	200 001– og over
Østfold	96	100	4,2	21,9	45,8	18,8	9,4
Akershus	16	100	6,3	18,8	43,8	25	6,3
Hedmark	115	100	1,7	21,7	50,4	24,3	1,7
Oppland	10	100	,	50	50	,	,
Buskerud	12	100	,	16,7	58,3	25	,
Vestfold	36	100	,	13,9	72,2	13,9	,
Telemark	6	100	16,7	50	33,3	,	,
Aust-Agder	4	100	,	50	50	,	,
Vest-Agder	5	100	,	40	60	,	,
Rogaland	93	100	3,2	32,3	45,2	17,2	1,1
Hordaland	17	100	,	58,8	35,3	5,9	,
Sogn og Fjordane	1	100	,	,	,	100	,
Møre og Romsdal	2	100	,	50	50	,	,
Sør-Trøndelag	63	100	,	28,6	63,5	7,9	,
Nord-Trøndelag	58	100	,	25,9	55,2	15,5	3,4
Hele landet	534	100	2,1	26,6	51,5	16,9	2,8

Kilde: SLF (2003a)

Prisutvikling på fôr til kylling

I følge Handbok for driftsplanlegging er størrelsen på daggammel kylling mellom 34 og 45 gram og gjennomsnittlig alder ved slakting er ca. 5 uker. Levendevekt ved slakting er da på ca. 1,6 kg. Normalt er dødeligheten på rundt 3–5 prosent, men det varierer mye fra innsett til innsett.

Beregnet fôrforbruk per slaktekylling er på ca. 2,8 kg i løpet av levetiden. Tabell 2.7 gir en oversikt over prisutviklingen på kyllingfôr i perioden 1998–2002, der prisen er basert på kraftfôrtypen KROMAT (kylling 1, 2 og 3).

Tabell 2.7 Prisutvikling for kyllingfôr, 1998-2002

	1998	1999	2000	2001	2002
Kr/kg	3,12	2,98	3,03	3,10	3,15

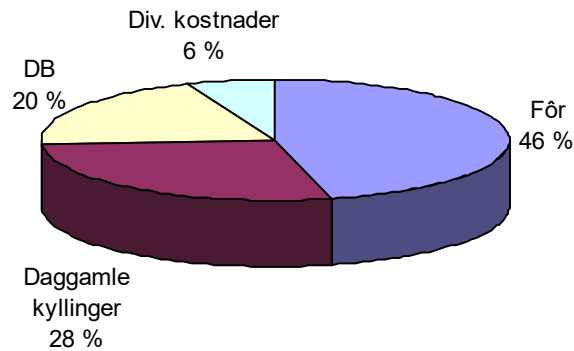
Kilde: NILF (2003a)

Kostnadsfordeling i slaktekyllingproduksjonen

Figur 2.1 nedenfor viser kostnadsfordelingen i slaktekyllingproduksjonen. Fôrforbruket har klart den største betydningen for dekningsbidraget. Dekningsbidraget viser hva som er igjen til arbeids- og kapitalinnsats (DB = slakteinntekt – kostnader til kylling og fôr - variable kostnader).

Et konkret mål for produksjonen er å forhindre fôrsvinn ved å optimalisere fôrnivået i skålene og høyde på skålene i løpet av innsettet. De variable kostnadene i slaktekyllingproduksjonen er beregnet til kr 0,95. Fyringsutgiftene og strømprisene utgjør de største med henholdsvis kr 0,24 og kr 0,18 per kylling.

Med utgangspunkt på 13 000 kyllinger per innsett er arbeidsforbruket beregnet til 120 timer, men det er store variasjoner mellom besetninger (0,9 timer per 100 kylling).

Figur 2.1 Kostnadsfordelingen i slaktekyllingproduksjonen

Kilde: (Larsen 2002)

2.3 Om Prior

Prior er Norges ledende leverandør av produkter med egg og hvitt kjøtt. Prior er eid av 1 393 bønder som er produsenter og leverandører av ca. 29 400 tonn egg og 39 360 hvitt kjøtt. Prior har ansvaret for å foredle og omsette produsentenes varer. Hvert medlem/produsent har lik eierandel. Prior har om lag 87 prosent av markedsandelen for kylling.

Prior konsernet har;

- tre slakterier,
- seks eggpakkerier,
- to foredlingsanlegg, og
- ett rugeri for daggamle slaktekyllinger

Gjennom å ha et landsomfattende samvirke skal Prior sikre medlemmene markedsadgang, leveransesikkerhet og langsiktig og tilfredsstillende økonomi. Prior gir nytte til eierne gjennom å foredle og omsette deres varer. Eierne får sine inntekter gjennom vareleveranse.

Vi har ingen oversikt over lønnskostnadene i slaktekyllingbransjen, men tabell 2.8 gir en oversikt over lønnskostnadene for ansatte i Prior (unntatt ytelser til ledende personer). Prior konsernet hadde 1 134 årsverk i 2001 og 1 264 årsverk i 2002.

Tabell 2.8 Lønnskostnader i Prior

Lønnskostnader	2001	2002
Lønninger	336 541	363 677
Folketrygdavgift	49 458	55 094
Pensjonskostnader	17 539	16 799
Andre ytelser inkl. leid arbeidshjelp	45 405	58 016
Sum	448 943	493 586
Gjennomsnittlig antall ansatte	1 367	1 521

Kilde: Prior (2003)

Tabell 2.9 viser en oversikt over resultatregnskapet til Prior Norge BA i 2001 og 2002.

Tabell 2.9 Resultatregnskap (i 1000 kr)

	2001	2002
Driftsinntekt		
Salgsinntekt varer	2 153 627	2 317 416
Annen driftsinntekt	60 836	44 236
Sum driftsinntekt	2 214 463	2 361 652
Driftskostnad		
Varekostnad	1 307 014	1 359 717
Personalkostnad	448 943	493 586
Avskrivning	90 428	86 329
Annen driftskostnad	365 869	374 738
Sum driftskostnader	2 212 254	2 314 370
Driftsresultat	2 209	47 282
Finansinntekter og finanskostnader		
Renteinntekt fra selskap i samme konsern	0	0
Annen renteinntekt	6 717	5 902
Annen finansinntekt	682	1 931
Annen finansinntekt fra selskap i samme konsern	0	0
Kostnad på investering i tilknyttet selskap	0	-5 578
Rentekostnad til selskap i samme konsern	0	0
Annen rentekostnad	-39 347	-40 247
Annen finanskostnad	-2 149	-8 043
Netto finansresultat	-34 097	-46 035
Resultat før skattekostnad	-31 888	1 247
Skattekostnad på ordinært resultat	-15 409	2 653
Årsresultat	-16 479	-1 406

3 Slakterier/oppstykking (chark)

3.1 Slakting og slakterier

Kyllingproduksjonen har de senere årene økt, og bare fra 2000 til 2002 økte produksjonen med til sammen ca. 8 prosent. I 2002 leverte kyllingprodusentene til sammen 37,8 millioner kg kylling til slakting og det er forventet en økning på 1,1 prosent i 2003. Som vi ser av tabell 3.1 står Prior for til sammen ca. 87 prosent av all salgsproduksjon av kylling.

Tabell 3.1 Salgsproduksjon av kylling (i tonn)

	Levert Prior	Levert private	Registrert salg i alt
2000	30 396	4 770	35 166
2001	28 999	5 684	34 683
2002	32 852	4 996	37 848
2003*	33 707	4 693	38 400

* Beregnet salgsproduksjon for 2003.

Kilde: Fjørfe (2003b)

Det er til sammen 9 slakterier i Norge, hvorav 3 av dem tilhører Prior konsernet. Tabell 3.2 nedenfor viser en oversikt over slakting av kylling fordelt på alle slakteriene i Norge i 2002. Som vi ser av tabellen er det noen av de private slakteriene som i bare i liten grad slakter kylling. Disse slakter først og fremst kalkun, gås og and.

Tabell 3.2 Slakting av kylling, (i tonn)

Slakterier	2002
Prior	
Prior Nor	10 435
Prior Øst	15 272
Prior Sør	7 145
Sum Prior	32 852
Andre slakterier	
Trønderkylling AS	1 673
Norsk Kylling AS	3 182
Holte gås og and	7
Jærkylling AS	0
Hønseslakt AS	4
Norsk Kalkun AS	130
Sum andre slakterier	4 996
Hele landet	37 848

Kilde: Fjørfe (2003b)

3.2 Kostnader

Andelen av foredlet kyllingprodukter har økt kontinuerlig de siste årene, og bare andelen av Priors salg av foredlet fjørfekjøtt i dagligvare- og storkjøkkenmarked har økt fra ca. 26 prosent fra 1994 til i overkant av 50 prosent i 2002. Denne utviklingen er forventet å fortsette. Som følge av at etterspørselen etter foredlet kyllingprodukter er økende, er også graden av foredling i slakteriene økende, og økt bearbeiding medfører økte gjennomsnittskostnader. Som vi ser av tabell 3.4 har totale kostnader (øre/kg fjørfekjøtt) nesten fordoblet fra 1997 til 2003. Kostnadstallene viser ikke kostnadsutviklingen i slakteridelen, men gir et bilde av kostnadsutviklingen i virksomhetsområdet. Tallene er gjennomsnittstall for alle slakteriene i Prior. Tabellen nedenfor viser totale kostnader i øre/kg fjørfekjøtt.

Tabell 3.3 Totale kostnader, øre per kg fjørfekjøtt

År	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Øre/kg	1 305	1 465	1 490	1 590	1 700	2 000	2 260

Kilde: Prior (2003)

3.3 Prisutvikling på kylling

Målprissystemet

Norge har årlige jordbruksavtaler for landbruket, hvor det blant annet fastsettes priser (målpriser). Disse målprisene skal jordbruket reelt sett kunne oppnå ut i fra balanserte markedsforhold, det fastsatte importvern og de markedsreguleringsmuligheter som er til disposisjon. Prisfastsettelsen er videre gjennom målprissystemet et hovedvirkemiddel for å regulere jordbruksvaremarkedet. Jordbruksavtalens målpriser gjelder normalt for

ett avtaleår, vanligvis fra 1. juli til 30. juni. Målprisene er knyttet til et utvalg frukt og grønnsaker, poteter og representantvarer for kjøtt og egg. Som markedsregulator har Prior Norge ansvaret for den praktiske gjennomføringen av målprissystemet for egg og fjørfekjøtt, hvor målprisen er knyttet til engrosprisnivået.

Sammenhengen mellom gjeldende målpris, oppnådd engrospris og pris til produsent på fjørfe/kylling er i dag som følger (Landbruksdepartementet 2001):

Sammenheng mellom målpris og engrospris:

$$\begin{aligned} & \text{Jordbruksavtalens målpris} \\ +/ - & \text{ Bevisst prisavvik } \\ = & \text{ Engrospris korrigert for avgifter¹⁾ } \\ + & \text{ Offentlige avgifter²⁾ } \\ = & \text{ Oppnådd engrospris} \end{aligned}$$

Oppbygning av avregningspris til produsent:

$$\begin{aligned} & \text{Oppnådd engrospris} \\ - & \text{ Grossistfunksjon («margin»)³⁾ } \\ = & \text{ Pris til eggpakkeri/slakteri} \\ \\ - & \text{ Mellomfrakt⁴⁾ } \\ = & \text{ Kalkulert pris til pakkeri /slakteri} \\ \\ + & \text{ Biprodukter} \\ - & \text{ Sortering-/slaktekostnader⁵⁾ } \\ - & \text{ Pakking⁶⁾ } \\ - & \text{ Omsetningsavgift} \\ - & \text{ Andre avgifter²⁾ } \\ - & \text{ Kvalitetskorrigering⁷⁾ } \\ - & \text{ Mottak} \\ - & \text{ Inntransportkostnader⁸⁾ } \\ = & \text{ Utbetalingspris til produsent} \end{aligned}$$

1) Denne prisen rapporteres i dag.

2) Omfatter forskningsavgift og kjøttkontrollavgift.

3) Grossistfunksjonen omfatter transport, ekspedisjon/salg og administrasjon.

4) Mellomfrakt omfatter her frakt mellom de ulike anleggene i Prior-systemet.

5) Sortering/slakting inkluderer også kapitalkostnader (renter og avskrivning), administrasjon (inkludert andel felles administrasjon) og fortjeneste.

6) For kylling inkluderer pakking også oppbinding.

7) Varer utenom representantvaren, pga. størrelse/kvalitet.

8) Inntransport omfatter transport av kylling fra produsent til markedsregulators anlegg.

Utviklingen i engrospris for kylling

Det er vanskelig å finne gode data som er sammenlignbare over tid for engrosprisen for kylling. Indeksene i tabell 3.4 nedenfor er basert på utviklingen i noteringene av pris på representantvaren, som gjøres i forhold til jordbruksavtalepris/målpris. Disse noteringene er igjen basert på listepriiser. Listepriiser er veiledende ved salg til butikk, og listepriiser brukes ved intern omsetning i fjørfesamvirket. Vi har inntrykk av at det kan være betydelige innslag av rabatter, men på grunnlag av manglende opplysninger, har det ikke vært mulig å korrigere for dette. Subsidier og avgifter som påvirker prisene på engrosnivå er innarbeidet i tabellen, jf. vedlegg 1 som gir en oversikt over subsidier og avgifter. Dvs. at i forhold til en situasjon uten subsidier og avgifter, er forbrukersubsidier og momskompensasjon trukket fra, mens forsknings- og kjøtt-

kontrollavgift er lagt til. Representantvaren for fjørfekjøtt er f.o.m. 1.7.1999 *fersk*, oppbundet kylling, 750–1000 gram uten innmat. Før dette var representantvaren *fryst*, oppbundet kylling, 750–1000 gram uten innmat. Beregningene er gjort slik at utviklingen fram til 1997 reflekterer prisendringene på fryst kylling, mens prisutviklingen etter 1997 reflekterer prisendringene på fersk kylling.

Tabell 3.4 Engrospris kylling. Årlig prisutvikling fra 1980–2003 (1998 = 100)

Pris 1998, kr/kg	28,34
1980	66,5
1981 ¹⁾	81,0
1982	90,1
1983	96,6
1984	102,1
1985	111,3
1986	119,7
1987	123,4
1988	125,9
1989	129,7
1990	130,7
1991	131,7
1992	127,5
1993 ²⁾	117,3
1994 ²⁾	106,6
1995 ²⁾	100,2
1996 ²⁾	101,4
1997	101,1
1998	100,0
1999	102,5
2000	102,3
2001 ³⁾	98,7
2002	103,4
2003 ⁴⁾	103,6

1) Forbrukersubsidier for fjørfekjøtt på kr 3,30 per kg i 1980 falt bort i 1981

2) Momskompensasjon på kylling på kr 2,90 per kg f.o.m. 1.7.1993, kr 2,40 i `94, kr 2,70 i `95 og kr 2,60 i `96

3) Noteringspunktene på fjørfesektoren ble endret fra og med 1. juli 2001. Dette medførte en teknisk justering av målprisen på kylling med en samlet reduksjon på 2,72 kr/kg for fjørfekjøtt. Ved utregning av indekstallene er prisene fra og med juli 2001 korrigert for dette slik at serien er sammenlignbar før og etter endringen

4) Uveid gjennomsnitt av prisutviklingen i perioden januar-mai 2003

Kilde: NILF (2000 og 2003c)

Utviklingen i produsentpris for kylling

Prior har ikke noen sentralt veiledende priser til produsent, tilsvarende det man har på kjøttsektoren. Siden konkurranseforholdene varierer mellom de ulike distriktsorganisasjonene vil de ulike kostnadselementene og avregningspris til produsent i oppsettet ovenfor også variere mellom de ulike distriktsorganisasjonene.

Pris til produsent slik det fremgår av oppsettet ovenfor, er relatert til gjennomsnittskvalitet på leveransen fra produsenten. Kostnadselementet kalt «kvalitetskorrigerings» i oppsettet representerer den reduksjonen i pris produsenten får ved negativt avvik i forhold til representantvarekvalitet. I tilsvarende oppsett for kjøttsektoren, er derimot ikke et kvalitetskorrigeringsselement nødvendig, fordi pris til produsent er relatert til slakt av

representantvarekvalitet. Årsaken til ulikhet mellom disse sektorene, er at man for storfe, sau/lam og svin klassifiserer hvert enkelt dyr levert markedsregulator og produsent for oppgjør etter dette, mens man får oppgjør for gjennomsnittskvaliteten på leveransen av egg og fjørfe.

Prisutviklingen på produsentnivå reflekterer gjennomsnittlig utbetalingspris til produsent. Prisene er stort sett fratrukket innfraktkostnader, og omsetningsavgiften er trukket fra. Omsetningsavgiften for kylling har stort sett vært brukt til innenlands regulerings tiltak. Bare i ett år, 1987, har det vært eksport av noe omfang. Tabell 3.5 nedenfor viser en oversikt over prisutviklingen fra 1980–2003.

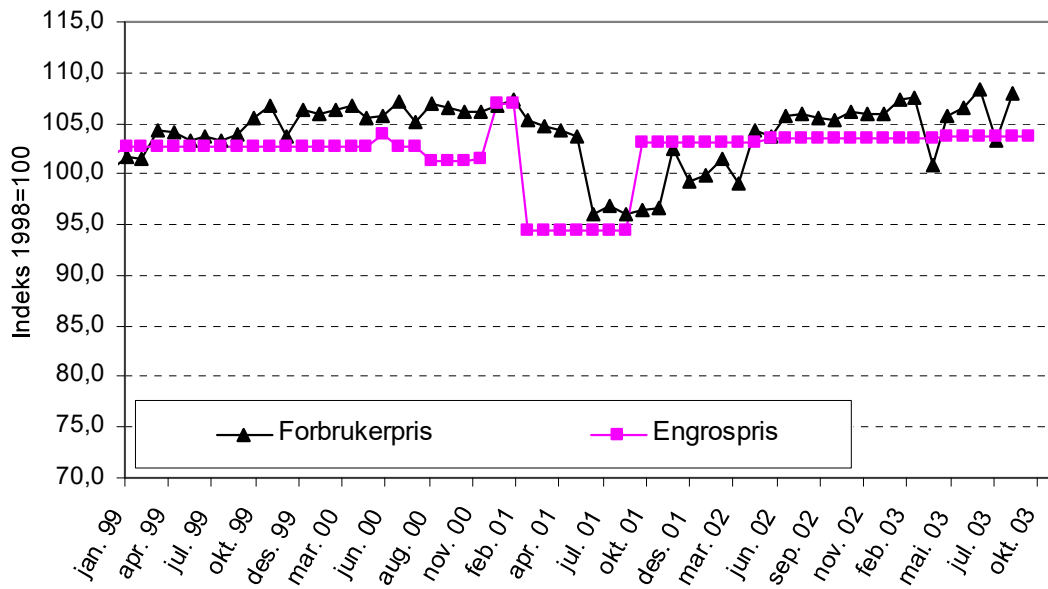
Tabell 3.5 Produsentpris kylling (uten trekk for omsetningsavgiften) (1998 = 100)

Pris 1998, kr/kg	16,68
1981	112,5
1982	122,7
1983	126,8
1984	139,1
1985	142,1
1986	150,8
1987	152,0
1988	154,3
1989	158,1
1990	160,0
1991	157,0
1992	152,9
1993	146,8
1994	143,4
1995	125,5
1996	112,9
1997	103,4
1998	100,0
1999	102,0
2000	106,2
2001	101,4
2002	103,6
2003 ¹⁾	105,5

1) Uveid gjennomsnitt av prisutviklingen i perioden januar-mai 2003

Kilde: NILF (2000 og 2003c)

Figur 3.1 viser oversikt over den månedlige prisutviklingen for kylling på engrospris og forbrukerpris, fra 1998–2003.

Figur 3.1 Prisutvikling for kylling på engros- og forbrukernivå

4 «Øvrig informasjon»

4.1 Om storfe, svin, sau og slaktekylling

4.1.1 Husdyrbestanden og antall foretak

Fra og med 1984 har antall husdyr i Norge blitt fastsatt på grunnlag av oppgaver fra produksjonstilskuddsstatistikken. Tilskuddsstatistikken omfatter bare dyr på bruk som søker om produksjonstilskudd, men omfatter likevel en altoverveiende del av totalproduksjonen. Tabellen nedenfor viser utviklingen i bestanden av de forskjellige dyreslagene per 01.01.

Tabell 4.1 Husdyrbestanden pr. 01.01. (1000 stk)

	1959	1969	1979	1989	1999	2000	2001	2002*
Storfe	1 104,5	973,4	1 007,9	978,8	1 046,0	1 019,0	986,5	967,2
Svin	475,1	657,9	600,8	593,1	439,1	412,3	391,5	442,6
Sau	945,2	837,9	968,0	1 013,4	1 103,3	1 105,1	1 131,8	1 138,3
Fjørfe	3 011,0	3 836,0	4 116,0	3 575,0	3 140,0	3 140,0	3 206,0	3 107,0

* Foreløpige tall

Kilde: NILF (2002)

Tabell 4.2 viser en oversikt over antall produsenter med storfe, svin, sau og slaktekylling i perioden 1979 til og med 2002.

Tabell 4.2 Utviklingen i antall produsenter med storfe, svin, sau og slaktekylling (1979–2002)

	1979	1989	1999	2000	2001	2002*
Storfe ¹⁾	38 906	29 143	28 123	26 740	25 453	24 147
Svin	8 914	5 229	3 676	2 961	2 664	2 498
Sau	44 514	22 887	22 709	22 294	21 140	20 038
Kylling ²⁾			471	536	531	534

* Foreløpige tall

1) Ku, inklusive ammeku

2) Har ikke oversikt over utviklingen i antall produsenter for slaktekylling fra 1979-1989.

Kilde: NILF (2002) og SLF (1999-2002)

4.1.2 Produksjon og forbruk

Produksjon av kjøtt til salg

Tabellene nedenfor viser en oversikt over produksjonen av storfe, svin, sau og fjørfe/slaktekylling i Norge i perioden 1979–2001.

Tabell 4.3 Produksjon til salg (Mill. Kg)

	1979	1989	1999	2000	2001
Storfe	70,7	75,4	95,4	90,3	85,4
Svin	76,2	83,8	108,4	102,0	108,0
Sau/lam	17,1	22,7	22,6	23,1	24,0
Fjørfe/kylling	9,8	19,9	36,5	43,1	42,3

Kilde: NILF (2002)

Fjørfekjøtt

Fjørfekjøttproduksjonen omfatter kylling, høns, kalkuner, gås og and og fra 1997 også struts. Produksjonstall er stilt opp i tabellen nedenfor. Som vi ser av tabellen består ca. 85 prosent av all fjørfeproduksjon av kylling.

Den samlede produksjonen av fjørfeslakt er beregnet til 46,0 mill. kg i 2002, og det er produksjonen av kylling som øker mest i fra 2001.

Tabell 4.4 Produksjon av fjørfekjøtt. Tonn

	1959	1969	1979	1989	1999	2000	2001	2002*
Kylling	276	2 790	6 568	14 367	29 456	35 166	34 683	38 784
Høns	1 919	1 983	2 437	3 279	2 700	3 059	2 695	2 600
Kalkun	59	310	753	2 177	4 254	4 586	4 726	4 400
Gås	56	78	39	50	28			
And	27	15	21	115	50	250	210	215
Struts					40	30	20	12
Sum	2 937	5 176	9 818	19 988	36 528	43 091	42 334	46 011

* Foreløpige tall

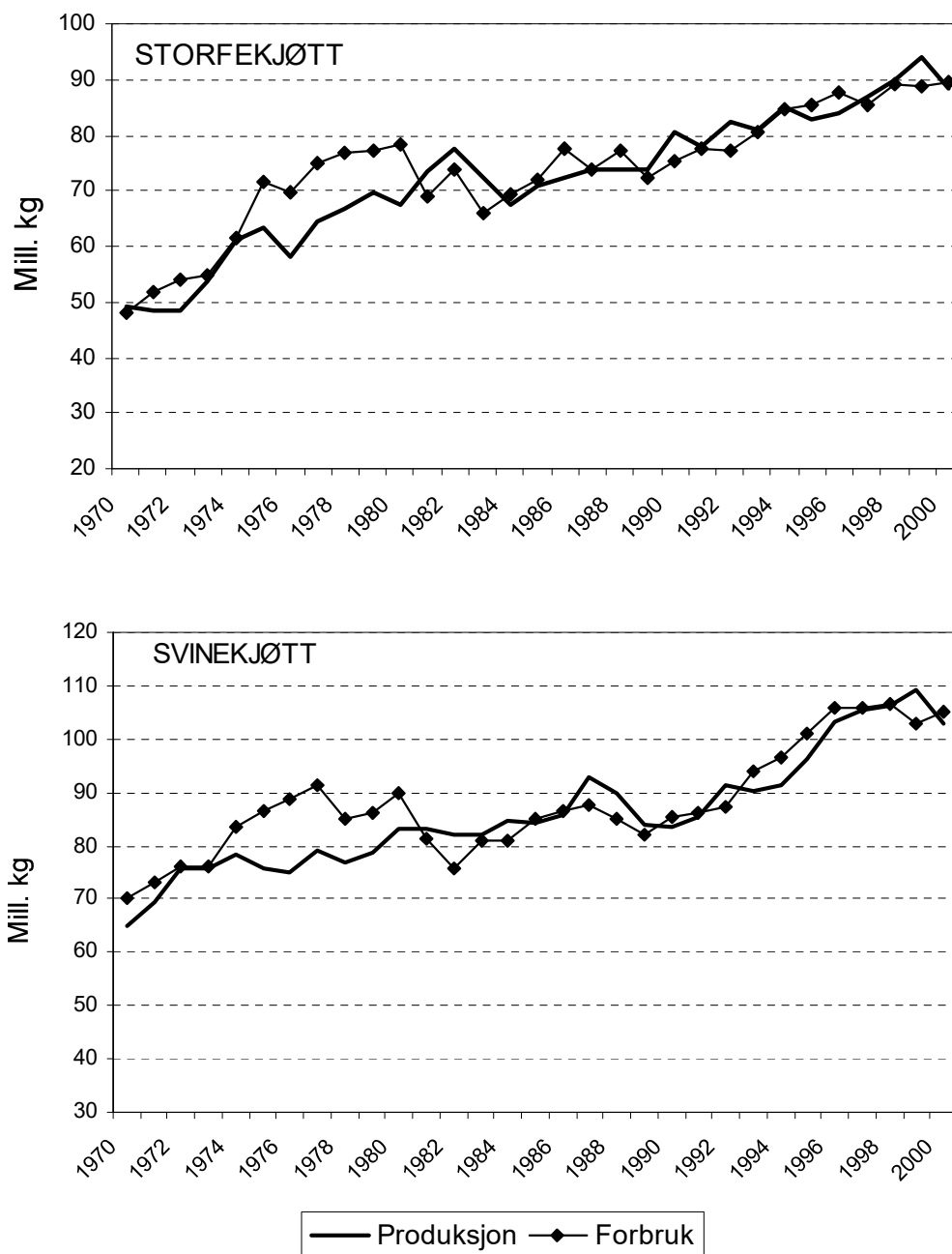
Kilde: NILF (2002)

Forbruk av kjøtt

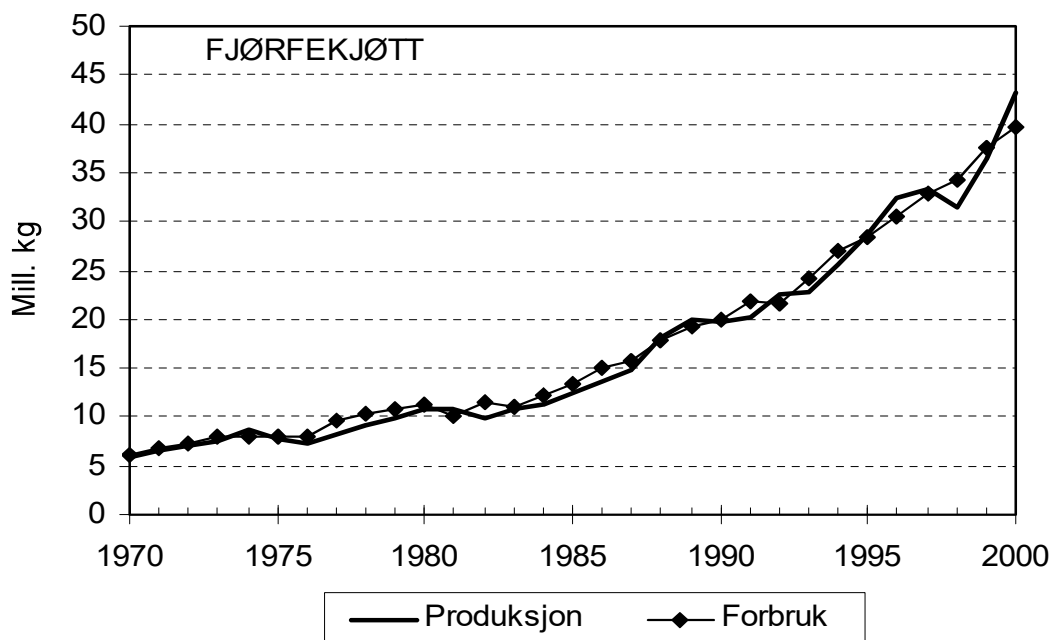
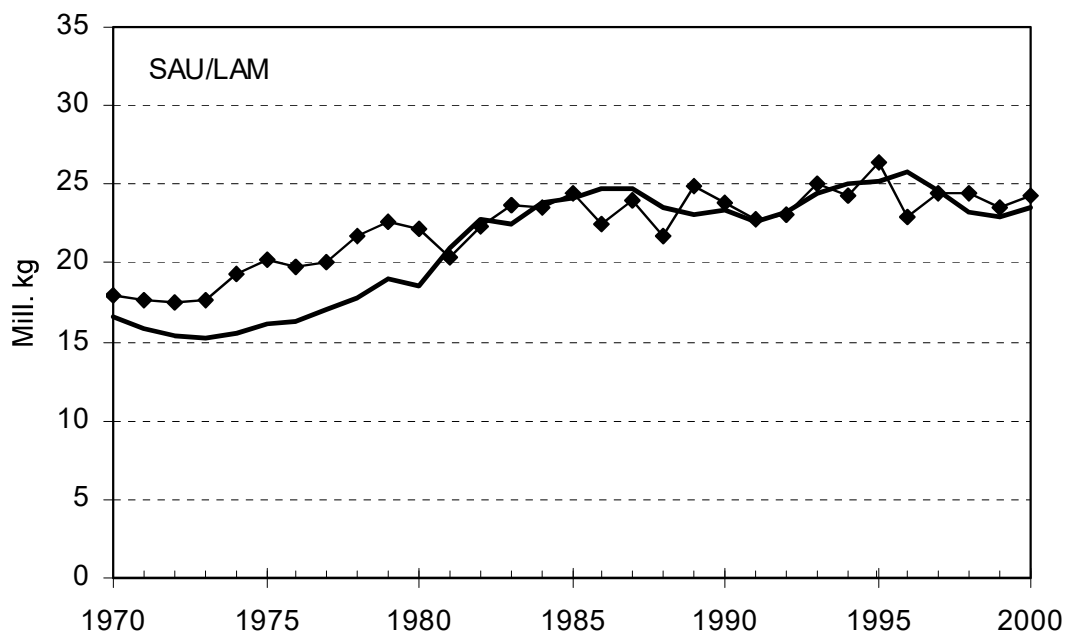
Produksjon og forbruk av storfekjøtt, svinekjøtt, sau/lam og fjørfekjøtt går fram av figur 4.1 og figur 4.2.

Forbruket av kjøtt har vist en økning over flere år. Fra tidlig på 90-tallet fram til omtrent 1997 var det underdekning av norsk vare og dermed relativt lette avsetningsforhold. Etter en produksjonsøkning fikk en et overskudd av norsk vare, med en topp i 1999. I tillegg var det økt import som følge av importkvoter med tollettelser, bl.a. som følge av forpliktelser gjennom WTO-avtalen. Fra 2000 har det vært bortimot balanse mellom produksjon og avsetning totalt sett. Det er det regnet med også i 2002.

Som vi ser av figur 4.2 har både produksjonen og forbruket av fjørfekjøtt økt betraktelig fra 1970-tallet.

Figur 4.1 Produksjon og forbruk av storfe- og svinekjøtt

Figur 4.2 Produksjon og forbruk av sau/lam og fjørfekjøtt

Produksjonsverdi

Årlig beregner NILF totalkalkylen for jordbruket, inkl. normaliserte regnskaper. Totalkalkylen viser totalverdiene som skapes i norsk jordbruk ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsfaktorer. Denne beregningen er sammenlignbar med Eurostats EAA-beregning. Tabellen nedenfor viser en oversikt over produksjonsverdien for kylling, storfe, svin og sau/lam.

Tabell 4.5 Produksjonsverdi

	2000			2001			2002		
	Tonn	Kr/kg	1 000 kr	Tonn	Kr/kg	1 000 kr	Tonn	Kr/kg	1 000 kr
Kylling	35 166	16,26	572 854	34 683	15,53	538 627	38 784	15,34	594 947
Storfe	88 384	26,00	2 297 960	83 473	28,13	2 348 060	85 303	29,36	2 504 426
Svin	102 913	18,36	1 889 338	108 756	19,84	2 157 641	102 815	21,98	225 9801
Sau/lam	23 499	29,94	703 515	24 482	29,00	709 927	24 445	30,54	746 500

Kilde: NILF (2003b)

Konsumprisindeks og inflasjon

Regjeringen har fastsatt et inflasjonsmål for pengepolitikken i Norge. Det operative målet er en vekst i konsumprisene over tid på 2½ prosent. Det tas i utgangspunktet ikke hensyn til direkte effekter på konsumprisene som skyldes endringer i rentenivået, skatter, avgifter og særskilte midlertidige forstyrrelser. Norges Bank legger særlig vekt på utviklingen i konsumprisveksten justert for avgifter og uten energivarer i vurderingen av underliggende inflasjon.

Tabell 4.6 viser utviklingen i konsumprisindeksen for matvarer generelt og for kjøtt spesielt, fra 2000 til 2003.

Tabell 4.6 Konsumprisindeksen for kjøttvarer, 2000–2003*

	2000	2001	2002	2003
Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	105,36	102,83	101,06	103,42
Storfe	97,78	97,12	95,03	96,92
Svin	104,78	102,34	101,63	105,04
Lam	109,92	111,94	112,07	114,14
Fjørfe	106,21	101,38	103,55	105,50

* Uveid gjennomsnitt av konsumprisindeksen i perioden januar-mai 2003

Kilde: SSB (2003)

4.2 Diverse

4.2.1 Import og eksport

Tabell 4.7, 4.8 og 4.9 gir en oversikt over import og eksport av kylling.

Tabell 4.7 Import og eksport av kyllinger til avl og formering

	1998	1999	2000	2001	2002*
Import (tonn)	3,3	6,2	7,6	4,3	3,3
Import (i 1000 kr)	4 935,8	7 268,2	8 398,9	6 135,8	5 772,4
Eksport (tonn)	0,6	0	0	0	0
Eksport (i 1000 kr)	202,9	0	0	0	0

* Foreløpige tall

Kilde: SSB (2003)

Tabell 4.8 Import og eksport av slaktekylling (i tonn og 1 000 kr)

	1998	1999	2000	2001	2002*
Import (tonn)	111,9	109,4	153,1	137,4	156,7
Import (i 1 000 kr)	1 818,4	2 047,5	2 967,7	3 032,7	3 437,1
Eksport (tonn)	74,1	5,3	41,3	2,1	112,0
Eksport (i 1 000 kr)	619,8	122,3	1 230,4	43,0	425,9

* Foreløpige tall

Kilde: SSB (2003)

Tabell 4.9 Import og eksport av slaktekylling i 2002* fordelt på varenummer

	Ikke oppdelt, fersk el kjølt (02.07.1100)	Ikke oppdelt, fryst (02.07.1200)	Kjøttstykker og slakteavfall, fersk el kjølt (02.07.1300)	Kjøttstykker og slakteavfall, fryst (02.07.1490)
Import (tonn)	0	36,6	9,9	110,2
Import (i 1 000 kr)	0	600,2	375,2	2 461,7
Eksport (tonn)	0	0	0,8	111,2
Eksport (i 1 000 kr)	0	0	15,6	410,3

* Foreløpige tall

Kilde: SSB (2003)

Norge har en WTO-kvotest for import av ikke oppdelt, fryst kylling (tollnr. 02.07.1200). Kvoten er på 221 tonn og auksjoneres ut til en tollsats på 7,26 kr/kg (ordinær tollsats er 25,71 kr/kg). I 2002 ble bare 17 prosent av kvoten utnyttet.

4.2.2 Selvforsyningsgrad

Den samlede selvforsyningsgraden i Norge var i 2001 på 52 prosent. Selvforsyningsgraden måles som den norskproduserte andelen av matvareforbruket (på engrosnivå) på energibasis. Selvforsyningsgraden for kjøtt var i 2001 på 96 prosent. Selvforsyningsgraden på kjøtt har holdt seg relativt stabil, og har ligget på mellom 96 og 97 prosent siden 1989.

4.2.3 Moms

Fra og med 1.juli 2001 ble den generelle merverdiavgiftssatsen økt til 24 prosent, mens omsetning av mat- og drikkevarer fikk en sats på 12 prosent. Skillet innebærer at matvarer som selges fra dagligvarebutikker omsettes med 12 prosent merverdiavgift. Omsetning av matvarer i restauranter skal imidlertid omsettes med 24 prosent fordi dette er omsetning av matvarer som inngår i omsetning av serveringstjenester.

4.2.4 Økologisk produksjon

Oversikten over økologisk landbruksproduksjon i Norge bygger på registreringer som blir gjort av Debio i forbindelse med kontroll av økologisk produksjon. Den økologiske produksjonen i Norge er relativt liten, og det var til sammen bare 2 303 økologiske produsenter i 2002. Det finnes bare en økologisk produsent med slaktekyllinger i Norge, og produsenten hadde 3 396 stk økologiske slaktekyllinger i 2002 (Debio 2003). Tabell 4.10 gir en oversikt over antall økologiske dyr i Norge i 2002.

Tabell 4.10 Økologiske dyr i Norge i 2002 (antall)

Husdyrslag	Økologisk
Slaktekyllinger	3 396
Livkyllinger	289
Verpehøns over 20 uker	34 321
Ammekyr	1 408
Kyr, godkjent for melk og kjøtt	4 070
Andre storfe	7 245
Avlspurker	46
Slaktegriser	275
Råner, avl	8
Smågriser under 8 uker	137
Sau/lam	47 907
Geiter	2 482
Ender, kalkuner og gjess	841
Annet (kaniner, bier og lignende)	371

Kilde: Debio (2003)

Referanser

- Debio (2003). <http://www.debio.no/dm/debdmsis.htm>
- Fjørfe (2003a). *Klekking av slaktekylling i 2002. I tidsskriftet Fjørfe nr. 1 2003, s. 21.*
- Fjørfe (2003b). *Salgsproduksjon av kylling. I tidsskriftet Fjørfe nr 3 2003 s. 37–38.*
- Fjørfe (2002a). *Priser på daggamle kyllinger. I tidsskriftet Fjørfe nr 8 2002 s. 41.*
- Fjørfe (2002b). *Slaktning av kylling. I tidsskriftet Fjørfe nr 11 2002 s. 43.*
- Landbruksdepartementet (2003). *Forskrift om redusert merverdiavgiftssats for næringsmidler (Forskrift nr. 120). Landbruksdepartementet, Oslo.*
- Landbruksdepartementet (2001). *Gjennomgang av målprissystemet og tilhørende avtalebestemmelser for kjøtt, egg, frukt og grønt. Rapport av partsammensatt arbeidsgruppe Avgitt april 2001, URL: <http://odin.dep.no/ld/norsk/publ/rapporter/020031-220023/index-hov004-b-f-a.html>, hentet 12.06.03*
- Larsen, A.G. (2002) *Kostnadsfordelingen i slaktekyllingproduksjonen, gjengitt Fjørfe nr. Prior avd Sandnes.*
- NILF (2003a). *Handbok for driftsplanlegging 2002/2003. Oslo.*
- NILF (2003b). *Totalkalkylen for jordbruket. Jordbrukets totalregnskap 2001 og 2002 og budsjett 2003. Budsjettnemnda for jordbruket. Oslo.*
- NILF (2003c). *Matpriser. URL: <http://www.nilf.no/Matpriser/Bm/Matpriser.shtml>, hentet 12.06.03.*
- NILF (2002). *Resultatkontroll for gjennomføring av landbrukspolitikken. Budsjett-nemnda for jordbruket. Oslo.*
- NILF (2000). *Matpriser 1980–2000. Utvikling i forbruker- engros- og produsentpriser. NILF-rapport 2003:3*
- Prior (2003) *Årsrapport 2002, URL: http://www.prior.no/prior/om_prior.cfm?page=1&year=2002, hentet 10.06.03.*
- SLF (1999-2003). *Leveranseregisteret for slakt, Bruk med slaktekyllinger gruppert etter antall slaktekyllinger per bruk. URL: <http://www.statenskornerforretning.no/skf/levreg/2002/03.HTM>, hentet 10.06.03*
- SLF (2003b). *Tollkvoter. URL: http://www.slf.dep.no/ic2000/Central/Archive/dokumenter/handel/Auksjonskvoter_2003a.pdf, hentet 13.06.03*
- SSB (2003). *Utenrikshandelstatistikken, datafil mottatt av SSB.*

Vedlegg 1

Forsknings- og kjøttkontrollavgift på kylling 1992-1999* (øre per kilo)

		Sum forsknings- og kjøttkontrollavgift
1992		29
1993		31
1994		33
1995	T.o.m. 15.10	33
	F.o.m. 16.10	32
1996		32
1997		41
1998	T.o.m. 28.06	41
	F.o.m. 29.06	42
1999	T.o.m. 27.06	49
	F.o.m. 28.06	42

* Har ikke oversikt over kjøttkontrollavgiften for kylling etter 1999. Forskningsavgiften er på 0,3 øre/kg i perioden 2000–2002

Satser for omsetningsavgift* (øre per kilo)

	Kylling
1980	0,25
1981	0,25
1982	50
1983	75
1984	75
1985	100
1986	115
1987	130
1988	130
1989	130
1990	180
1991	268
1992	305
1993	305
1994	135
1995	72
1996	60
1997	125
1998	150
1999	166
2000	60
2001	80
2002	80

* Årsgjennomsnitt.

Kilde: NILF (2000 og 2003c)